

INNLEDNING LANDSMØTET I NORSK KOMMUNEFORBUND

OSLO, 4. OKTOBER 1994

Den aktuelle politiske situasjon

Om tre timer legger finansministeren fram for Stortinget Regjeringens forslag til statsbudsjett for 1995. Jeg vet at dette landsmøtet er opptatt av budsjettet. Men av hensyn til Stortinget, må landsmøtet vente med orienteringen til i morgen. Da vil Kommunalministeren komme inn på budsjettet i sin innledning for landsmøtet.

En ting kan jeg likevel si: Det viktigste og samtidig mest gledelige vi nå opplever er at utviklingen på arbeidsmarkedet går den riktige veien. Sysselsettingen vil i år øke med anslagsvis 30.000 personer og det er all grunn til å regne med en nesten like stor økning til neste år. Vi har tatt nakketak på ledigheten.

Men fortsatt gjenstår det som kanskje blir like krevende: Fortsatt er det 100.000 som går helt ledige. Det slår vi oss ikke til ro med. Og vi kan ikke la oppgangen i sysselsettingen lure oss til å tro at problemet nærmest forsvinner av seg selv. Vi må fortsette samarbeidet om inntektspolitikken. Vi har fortsatt et betydelig underskudd på statsbudsjettet. Derfor må vi holde stø kurs. Derfor forlanger vi at andre også tar ansvar under høstens budsjettbehandling - selv om vi diskuterer EU-medlemskap. Vi må ikke skusle bort mulighetene nå. Fordi norsk økonomi er blitt sterkere og utsiktene er bedre enn på lenge vil budsjettunderskuddet neste år bli kraftig redusert. Og vi kan redusere det uten at den offentlige innsatsen over statsbudsjettet blir redusert.

Kampen mot ledigheten er fortsatt jobb nummer 1 for Arbeiderpartiet og Regjeringen. At det går bedre med sysselsettingen er intet argument for å ta hvilepause i kampen mot ledigheten. Ledigheten skal videre ned. Vi vil fortsatt holde arbeidsmarkedstiltakene på et høyt nivå og med særlig vekt på å gi de arbeidsledige bedre kvalifikasjoner. Innenfor arbeidsmarkedsetaten vil det også bli lagt vekt på økt innsats i formidlingsarbeidet. Det siste er ikke minst viktig i en situasjon der sysselsettingen øker så sterkt. De ledige hendene må koples til de ledige jobbene.

Vi har fått Norge på fote igjen - ikke minst gjennom samarbeidet med fagbevegelsen. Kritikken mot den kurs Arbeiderpartiet og fagbevegelsen har valgt på for å løse de økonomiske utfordringene i Norge, har stilnet. 1. mai i år så vi lite til parolene om "Nei til moderasjonslinja". På LO-kongressen for 2 uker siden hørte jeg mange innlegg som roste

Regjeringens økonomiske politikk. Jeg hørte ingen innlegg som kritiserte vår økonomiske kurs.

Vi må ta vare på det vi har oppnådd, men vi må også videre. Det er fortsatt behov for flere år med en nøktern linje i inntektspolitikken, selv om verdiskapingen i bedriftene og i samfunnet vårt nå øker. Det er fortsatt behov for fornying, omstilling og økt kunnskapstilgang - både i bedriftene og i den offentlige sektoren. Slakker vi av på innsatsen nå, svekker vi tryggheten for arbeid og inntekt i framtida.

Og det er ikke slik at en politikk for å styrke rammevilkårene og betingelsene for næringslivet, står i motsetning til å satse på den offentlige sektor. Det er tvert imot - og det kan ikke sies for ofte: Det er bare gjennom økonomisk vekst og utvikling vi kan skaffe oss grunnlag for å gjøre enda mer i den offentlige sektoren.

Norge må ha en solid og sterk økonomi om vi skal komme oss gjennom de årene vi står foran. Vi passerer trolig snart toppen når det gjelder oljeinntekter. Da må vi ha andre bein å stå på. Og det er nå vi må legge grunnlaget for en sterkere verdiskaping i fastlands-Norge.

Se på Sverige - hvor fort det snudde seg da lavkonjunkturen kom. Skatteinntektene sviktet, underskuddet på statsbudsjettet økte i været, rentene fulgte etter, investeringene sank og så kom arbeidsledigheten. Det er sannelig ingen lett oppgave å rydde opp, og nok en gang har svenskene vendt seg til sosialdemokratiet for at den jobben skal bli gjort.

En målestokk på en sterk økonomi er at vi kan selge varer til utlandet - at det vi lager her hjemme er så bra og billig at også andre vil kjøpe det. Hver dag er norske bedrifter oppe til eksamen når de konkurrerer både ute og hjemme. Derfor er det så viktig at vi er med når spillereglene blir laget. Det er viktig for norske bedrifter at de standarder som de har på sine produkter er godkjent og i bruk i hele Europa. Og det er trygt for dem å vite at andre land ikke kan lage sine egne regler som har som formål å holde norske varer ute fra markedet.

Jeg får ofte spørsmål om hvor vi skal finne jobber til de mange som vil søke seg arbeid i åra som kommer. Mitt og Regjeringens svar er at mesteparten vil komme i tjenestesektoren og i servicenæringene i offentlig og privat sektor. Hvor mange arbeidsplasser det blir, er avhengig av om vi har tilstrekkelig inntjening i samfunnet for å sikre grunnlaget for de nye arbeidsplassene, og det er avhengig av at de som søker seg arbeid er kvalifisert for de nye jobbene.

Her er Reform 94 banebrytende. Det er i første rekke en stor utdanningsreform for de praktiske fagene innen videregående opplæring. Det vil komme hele samfunnet til gode at flere unge nå velger en yrkesfaglig studieretning og at de i tillegg er sikret en fullført opplæring helt fram til fagbrev.

Norsk Kommuneforbund har sammen med LO deltatt aktivt i arbeidet med reformen. Ikke minst har dere vært pådrivere for å skaffe helse- og

sosialfagene fagarbeidere med fabrevsstatus! Mange kandidater er allerede godt i gang med opplæring innen omsorgsarbeid eller innen barne- og ungdomsarbeid, og i tillegg er fagbrev for rengjøringsfaget vedtatt. Uten NKFs sterke engasjement hadde antakelig disse ikke vært egne fag i dag.

Jeg regner med at Norsk Kommuneforbund også vil være pådriver når det gjelder å skaffe til veie opplæringsplasser i kommunale institusjoner. Historisk har ikke den offentlige sektor vist den samme interesse for fagopplæring som store deler av den private sektor. Men ettersom nå vilkårene er lagt bedre til rette, og at nye, aktuelle fag er opprettet, tror og håper jeg dette vil snu seg. Økt fagopplæring gir ungdommen lettere innpass i arbeidslivet, det gjør arbeidsplassene tryggere og ikke minst vil det gjøre kvaliteten på de offentlige tjenestene bedre.

ECON Analyse foretok for en tid siden en utredning for Kommunenes Sentralforbund. Den viste at det kan bli mellom mellom 135.000 og 180.000 nye arbeidsplasser i kommunesektoren fra 1992 og fram til år 2007. Dette utgjør mellom halvparten og 2/3-deler av den samlede forventede sysselsettingsveksten for denne perioden. Mye av veksten vil skje innenfor omsorgsfagene og innenfor undervisning.

Noen vil spørre om det er riktig med en så sterk sysselsettingsvekst i kommunene i årene framover. Mitt svar er et klart ja, men under den bestemte forutsetning av vi har orden i landets økonomi. En slik sysselsettingsvekst kan ikke skapes ved hjelp av store budsjettunderskudd. Det er ingen metode over tid til sikre arbeidsplasser. Den kan bare skapes ved at det blir vekst i vår samlede økonomi.

Det er en slik politikk Regjeringen legger opp til. Vi kan i ti-årene framover ikke forvente at den økonomiske veksten blir så høy som på 60- og 70-tallet. Den blir lavere enn det vi har vært vant med i etterkrigstida, men vi vil i årene som kommer likevel ha stadig mer til fordeling. Og veksten skal ikke komme for vekstens egen skyld, men fordi vi trenger økt vekst for å løse nye oppgaver og få flere i arbeid.

Så ser vi at spørsmålet reises om en slik veksttankegang er forenlig med kravene til en bærekraftig utvikling og et godt miljø. Mitt svar er at, ja det kan og vil være forenlig. Det avgjørende er vekstens innhold - ikke hvor stor veksten er. Vi kan ikke fortsette med dagens produksjons- og forbruksmønstre, slik de er skapt gjennom år-tier. Da vil vi kveles i forurensning og forsurening. Da undergraver vi livsgrunnlaget for kommende generasjoner. Men klarer vi å endre produksjons- og forbruksmønstrene, kan vi tåle en høyere økonomisk aktivitet uten at det går på bekostning av miljøet.

Dette er ting vi arbeider kontinuerlig med. Vi har lagt om skattesystemet ved å beskatte forbruk og forurensning mer og beskatte arbeid mindre. Vi satser på økt gjenvinning og mindre søppel. Vi satser på å endre holdninger og vaner hos folk. Vi skal være et foregangsland for et bedre forbruksmønster. Men det hjelper lite å være fyrtårn, hvis ikke andre også legger om! Derfor er internasjonale tiltak det aller viktigste.

Å styrke sysselsettingen er den viktigste forutsetningen for også å løse velferdsoppgavene. Men selv med flere i arbeid og større økonomisk vekst, kommer vi ikke utenom også å se på hvordan vi bruker ressursene innenfor velferdssektoren. Ordninger som ikke har en god nok fordelingsvirkning kan ikke overleve i framtida. Vi må ha både bedre velferd og fordeling.

Vi har bak oss en veldig aktiv reformperiode. Siden 1980 er realveksten i utgifter til velferdsformål økt med 40 prosent. Høres det sånn ut alltid? Dette har ikke minst kommet kvinnene til gode. Pensjonsrettighetene i Folketrygden er klart bedret for personer med omsorgsansvar, verdien av minstepensjonene har økt, fødselspermisjonen er radikalt utvidet og det har vært en sterk reell vekst i barnetrygden.

Det offentlige forbruket er økt.

- Vi har nå passert 200.000 barnehageplasser - i 1986 - for bare 8 år siden passerte vi 100.000.
- All ungdom mellom 16 - 19 år har fått rett til videregående opplæring
- Vi har hatt en kraftig utbygging av eldreomsorgen.

I tillegg er pensjonsalderen gjennom den avtalefestede pensjonsordning - AFP - redusert til 64 år. Den avtalte arbeidstida er forkortet.

Dette er verken reformpause eller høyrevri! Velferdsordningene er bedre og de når flere.

I løpet av de 10 siste åra er antall sysselsatte i kommunene økt med 34 prosent eller 117.000 personer. Det er nesten like mange som det er innbyggere i Trondheim by! Vi har prioritert kommunes økonomi, fordi de står for viktig tjenesteproduksjon, bl.a. i helse-, omsorgs- og undervisningssektoren, og fordi de spiller en viktig rolle i sysselsettingspolitikken. Det betyr ikke at alt er vel. Vi har mer på hjertet.

Selv i vårt likhetssamfunn når ikke velferdstiltakene alltid dem de mest burde nå. Et lite mindretall faller utenom - 9/10-samfunnet kan vi kalle det. Det er ungdom som føler motløsheten ta overhånd, det kan være enslige forsørgere som på tross av arbeidsinntekt sliter med større utgifter enn inntekter, og det kan være eldre som har behov for en hjelpende hånd, men ikke får det. Dette kan være mer usynlig enn i det tidligere klassesamfunnet, men finnes likevel i vårt utrolig rike samfunn.

Dette er problemer og utfordringer vi ikke uten videre løser med noen ekstra eller større poster i statsbudsjettet eller i kommunenes budsjetter. Først og fremst kaller det på solidaritet fra de mange av oss som har nok og mer til. Det store flertall må ikke glemme mindretallet.

Det største løftet på velferdspolitikken område i årene framover ligger i Folketrygden. Vi får økte pensjonsforpliktelser. Det blir også flere blant våre eldste eldre. Utgiftene til helseformål vil også måtte øke i årene som kommer. Det er nødvendig for å sikre kvalitet og kapasitet.

Det er mange som også i EU-debatten reiser spørsmål om hva som vil skje med velferdsordningene våre i tiden som kommer. Svaret er av det er avhengig av to forhold: Vår politiske vilje til å prioritere velferdsordningene og vår økonomiske evne til å bære utgiftene til dem. Utformingen av velferdsordningene våre - trygdesystemet, helsevesenet, barne- og eldreomsorgen - vil vi i Norge bestemme over selv, uansett medlemskap eller ikke.

Kampen om velferdsstaten vil stå her hjemme, slik den alltid har gjort. Høyres landsmøte i år varslet at debatten om valget mellom skattelette eller en aktiv velferdsstat, om størrelsen på de offentlige budsjetter og omfanget av velferdsordningene våre, ikke er tilbakelagt. Dette står på Høyres og andre partiers dagsorden.

I EU-landene finnes det forskjellig velferdspolitikk og forskjellig velferdsnivå. De fleste EU-land er velferdsstater med høy grad av sosial trygghet og god fordeling av levekår mellom folk. I norsk EU-debatt framstilles det ikke alltid slik. Av og til høres det ut som det bare er vi i Norge eller i Norden som fører velferdspolitikk, mens det i resten av Europa er stort sett bare elendighet. Ja, av og til får man inntrykk av at mange baserer nei-synet sitt på et vridd bilde av hva EU-samarbeidet går ut på: at de nærmest har summert alt hva de kan finne av svakheter i de ulike landene - noe hist, noe pist - og så kalt det for "EU-systemet".

Slik er det ikke. Vi har forskjellige tradisjoner. Norge og Norden er kommet langt når det gjelder utjevning av inntekt mellom yrkesaktive, og utjevning i inntekt mellom yrkesaktive og ikke-yrkesaktive. Men det er også flere EU-land som har et større offentlig forbruk enn oss, og som på enkelte områder har bedre ordninger for de yrkesaktive. Bildet er forskjellig - slik vil det også bli. Våre likhetstradisjoner kan vi videreføre i EU. Det avgjørende for våre ordninger blir hva det norske folk bestemmer i valg og dermed hvilke krefter som sitter i førersetet her i Norge.

De har rett de som sier at den nordiske velferdsstatsmodellen ikke er traktatfestet i Maastricht. Men det forbyr ingen å bygge den velferdsstaten man ønsker. Det står heller ikke noe om velferdsstaten i den norske grunnloven. Helse-, sosial- og trygdepolitikk er og blir nasjonale anliggende. EU har ikke og skal ikke ha en felles velferdspolitikk!

Neil Kinnock, den tidligere lederen av det britiske Arbeiderparti, ba i forrige uke de som påstår at velferden i EU er truet, om å komme opp med ett eneste eksempel på et EU-land som har måttet redusere sine velferdsordninger fordi de er EU-medlemmer. Jeg har aldri hørt et slikt eksempel. Vi fikk heller ikke noe svar på det i EU-debatten i Stortinget i forrige uke heller!

Men på ett område har EU og Maastricht-traktaten betydning, og det er på det feltet som har med arbeidstakernes sikkerhet og innflytelse å gjøre. Etter hvert har EU fått svært strenge bestemmelser her; ja så strenge at vi på flere områder har måtte skjerpe vår arbeidsmiljølovgivning. Dette er minimumsbestemmelser som gjelder for hele det indre marked. Det står

landene fritt til å vedta bedre bestemmelser - eller det står partene fritt til å vedta bedre løsninger.

Noen omtaler det indre marked nedsettende, og kaller det et liberalistisk frihandelsmarked og det som verre er. Men det er så galt som det kan bli. Det at hindringer for fri bevegelse av varer, tjenester, arbeid og kapital er fjernet mellom land, det er da ikke det samme som at alt er blitt fritt. Tvert om; EUs indre marked er et marked med mange reguleringer! Det er reguleringer som skal verne om arbeidstakernes helse og sikkerhet, det er vern om miljøet og det er vern mot at noen skal drive med "unfair" konkurranse. Det er ordninger som kanaliserer store summer til Europas utkanter. Det er ordninger som tillater betydelig investeringsstøtte i utviklingsområder.

Og så er det jo slik da - og dette kan ikke sies for ofte - at går det bedre i næringslivet og industrien - da blir det mer å fordele - også til kommunene. Og det indre marked - som vi langt på vei er en del av - det gir større muligheter til bedriftene og deres inntjening. Derfor mener jeg det er en formidabel misforståelse å tro at EU-medlemskap vil svekke den sosiale tryggheten og aktiviteten i kommunene. Tvert om - ingen er mer avhengige av at økonomien går godt enn kommunene.

Så er det et annet forhold som er avgjørende; EU-samarbeidet gir vern mot sosial dumping. Det er ikke de med de dårligste sosiale ordningene som skal sette standarden.

Den standardheving som har skjedd på dette området, kan ingen lukke øynene for. Det har lagt standarder for et mer menneskeverdig arbeidsliv i Europa. Foreløpig har det ikke betydd så mye fra eller til for norske eller danske arbeidere, men du verden hvor mye det allerede har betydd for spanske eller portugisiske! I neste omgang kan det også være avgjørende for norske arbeidere. For det at Europas velferd høynes, betyr et tryggere vern for vår egen velferd. Hadde ikke EU vært der, kunne vi fått en annen konkurranse - konkurransen om lavest mulig standarder. Og hvis andre land begynner en omvendt spiral - å senke standarder for å gjøre det mer attraktivt å investere - da rammes vi i vår tur. Ja, for tro ikke at det går så lenge før næringslivet i den situasjonen melder seg på med krav om reduserte ytelser også hos oss. Og vi vet i dagens virkelighet at det skal lite til før investeringer tar en annen vei - med de konsekvenser det i sin tur får for arbeidsplasser, skatteinntekter og offentlig velferd.

Bergens Tidende gir onsdag i forrige uke et godt eksempel på denne sammenhengen. De skriver: "Alcatel STK omsetter i Norge for tre milliarder årlig og sysselsetter 2180 årsverk i egen bedrift. I tillegg kjøper Alcatel varer og tjenester tilsvarende nær 2300 årsverk hos underleverandører. Dette gir skatter og avgifter nok til å skape vel 2200 arbeidsplasser i offentlig sektor".

Jeg har reist ganske mye den siste tiden. På besøk hos bedrifter har jeg møtt mange som har investeringsplanene klare om det blir ja. Men jeg har ikke møtt en eneste som ligger klar i startgropa med investeringer hvis det

blir nei. Dette er noe ikke bare de som arbeider i industrien bør bekymre seg for - det må vi alle være opptatt av.

Et politisk og sosialt stabilt Europa er i Norges interesse. Det er en forutsetning for videreutvikling av vår velferdsstat. Europa kan nok sikkert klare dette uten Norge, men kan det være noe ideal for Norge å sitte på tribunen?

I bredere målestokk er velferdsstaten en europeisk oppfinnelse. Det er i Europa at likhetsideene fikk feste i den demokratiske utviklingen og i den ideologi som valgte å satse på fellesskapsløsninger. Europa er en del av internasjonal økonomi - men vi har organisert oss annerledes - med viktige oppgaver til offentlig sektor og ordnede rettigheter til alle. Diskusjoner om ulikheter i Europa blir til småsaker når vi sammenlikner litt bredere - når vi ser mot Asia og arbeidstakeres rettigheter der - eller mot USA der presidenten møter så mye motstand i arbeidet med en helsereform. Europas land har så overveldende mange felles interesser å forsvare i forhold til ulikhetene som alltid vil prege mange land i et mangfold.

Etter krigen var det samordning av kull- og stålindustrien som dannet utgangspunktet for EF. Nå lever vi i et tjenestesamfunn. Jeg våger den påstand at velferdsstaten kan bli vår tids kull og stålindustri. Med det mener jeg at behovet for å verne velferdsstaten vil være en førende drivkraft i det videre EU-samarbeidet. Alle ordningene - barnehager, trygder, hjemmehjelp, sykehjemplasser og pensjoner - de utformer vi selv. Men selve idegrunnlaget er oppe til en internasjonal prøve - og da må vi forene kreftene som forsvarer prinsippene om like rettigheter, om solidaritet og om en retferdig fordeling.

Tove Strand Gerhardsen sa i et intervju med NTB for noen dager siden at hun "ikke kunne forstå hvorfor statsministeren kaller EU et tilleggsdemokrati". Begrunnelsen hennes var bl.a. at mye av det som skjer i EU er ukjent for folkene beslutningene angår. Da må vi gjøre kjent hva som faktisk skjer. Her stokkes kortene.

Når jeg snakker om tilleggsdemokrati i EU mener jeg den muligheten selvstendige stater har til å gjøre vedtak som er bindende på tvers av landegrensene. Vi kan greie mye her i landet. Men problemet er jo at demokratiske vedtak i Norge ikke rekker lenger enn til grensestolpen mot Sverige. Og er det tilstrekkelig i en tid der de utfordringer vi møter, skapes av det som skjer i andre land og på tvers av landegrensene?

Nei-siden i Norge er konsekvent - den ønsker å kunne si nei til alt. Det vi skal være glad for er at de større land i Europa ikke opptrer på denne måten, men at de istedet velger å være en del av et fellesskap.

Jeg skal ta et eksempel som jeg synes illustrerer dette veldig godt. De multinasjonale selskapene har i mange år hatt fritt spillerom over landegrensene. Både myndigheter og fagbevegelse har blitt kasteballer.

Norske lover og norske tariffavtaler gir ikke innsynsrett i bedrifter hjemmehørende i andre land.

For 12 dager siden vedtok EU et direktiv om konsernfaglig samarbeid som pålegger arbeidsgiver å informere og konsultere de ansatte i selskaper med ansatte i flere land. Direktivet legger den første grunnsteinen for lovfestede faglige rettigheter over landegrensene.

Det er riktig som det sies i EU-debatten at Norge er medlem av en rad internasjonale organisasjoner på statlig plan. Det skal vi fortsette med også om vi er medlemmer av EU. Men det blir jo helt misvisende om man peker på dette og sier at det gir oss nok deltakelse. Poenget er at dette som oftest handler om et løst samarbeid der den som vil minst gjerne bestemmer mest. Og det er ikke godt nok i dagens verden med de utfordringene vi nå møter. Ja, kjennetegnet for ikke-forpliktende samarbeid er ganske enkelt - det forplikter ikke.

Innenfor den internasjonale arbeidsorganisasjonen - ILO - ville det være naturlig å reise kravet om konsernfaglig samarbeid. Her deltar en rekke stater representert ved myndighetene og partene i arbeidslivet. Saker er tatt opp, men for å få noe slikt gjennomført kreves det stor grad av samstemmighet mellom regjeringer og partene. Og om de skulle bli enige må en slik konvensjon godkjennes i det enkelte land - og vi vet at det ofte svikter nettopp her. Dermed er en stort sett like langt, eller rettere sagt like kort.

For å komme videre trengte man derfor et overnasjonalt samarbeid som forplikter medlemslandene til å følge felles regler. Bare EU har et slikt forpliktende overnasjonalt samarbeid i Europa. Bare EU har mulighet til å påse at landene følger det de faktisk har vedtatt. Det hjalp ikke at England gikk imot, det hjalp ikke at arbeidsgiverne kjempet imot. Nå er det vedtatt, og det gjelder for de 11 EU-landene som står bak den sosiale protokoll, og det vil kunne gjelde for EFTA-landene gjennom EØS.

Dette historiske og banebrytende vedtaket, som sikrer at fagbevegelsen kan møte arbeidsgiverne på samme arena, kom ikke fra Norge eller Norden, men fra EU. Det er et eksempel på et viktig framskritt som ikke ville være mulig, hvis hver nasjonalstat tviholdt på sitt. Uten EU hadde vi ikke hatt regler som pålegger de multinasjonale selskapene å informere tillitsvalgte om viktige saker i konsernene, om viktige saker for ansatte og tillitvalgte.

Så tilbake til det som er aller viktigst: sysselsettingen. Det er riktig at vi mestrer sysselsettingen langt bedre enn de fleste andre land. Men vi må stille oss spørsmålet: Angår ikke de mange millioner arbeidsledige i Europa også oss? Vil våre utfordringer og muligheter være upåvirket av det som skjer rundt oss i Europa? Svaret på dette må være at det angår oss - at vi må bry oss. Vi er sårbare for internasjonale konjunkturer og den økonomiske politikken som føres i andre land. Vi har klare interesser i

å delta i et samarbeid med de andre europeiske land, for å medvirke til å redusere ledigheten på bred basis i Europa og derigjennom også styrke grunnlaget for lavere ledighet i Norge.

Det er et stort framskritt at EUs finansministre er enige om at den store arbeidsløsheten har alvorlige følger og at det betyr en uakseptabel sløsing med menneskelige ressurser. En slik erkjennelse er viktig, men den er ikke nok. Nå arbeides det med forskjellige tiltak beskrevet i EU-kommisjonens hvitbok. Dette er lovende og kan gi nytt håp for de ledige. Nå er også ledigheten begynt å gå ned i flere av EU-landene.

I den sammenheng synes jeg det blir lite seriøst når Nei til EU og andre går ut med regnestykker som viser hvor mange arbeidsplasser vi kan få i Norge for den nettokontingent vi skal betale ved et EU-medlemskap. Det sies at for denne kontingenten kunne vi fått 12 - 14000 arbeidsplasser i Oslo eller 8450 arbeidsplasser i Akershus.

Mye kan sies om slike regnemetoder. Arbeidsplasser dreier seg ikke bare om størrelsen på bevilgninger over offentlige budsjetter. Hvis det var slik, kunne det hevdes at hvis vi hadde sluttet å gi u-hjelp, kunne vi fjernet arbeidsløsheten i Norge. Det går ikke an å føre en seriøs debatt på en slik måte. Og hvis det var slik at kontingenten kunne bli brukt til å fjerne ledigheten i Norge - da burde nei-partiene ha foreslått for lenge siden å bruke en tilsvarende sum til nettopp det i sine alternative budsjetter.

EU-kontingenten er en investering i trygghet og stabilitet i Europa. Det er en investering som vi vil få mye igjen for. Norge har alltid tjent på å delta i internasjonalt samarbeid. Fred og sikkerhet i Europa kan heller ikke måles i kroner og ører. Det er verdt mer enn alt annet. Men i tillegg vil vi få en større økonomisk vekst med medlemskap enn uten, vi vil få en lavere rente i EU enn utenfor og vi vil få større investeringer i EU enn utenfor.

Det er dette vi må måle opp mot det vi betaler i kontingent. Dere har alle møtt folk som ikke vil melde seg inn i Norsk Kommuneforbund, fordi de synes det er så mye annet de kunne brukt medlemskontingenten til. Men dere synes selvsagt ikke mye om en slik begrunnelse. Kontingenten er en investering i den sikkerhet medlemskap i Norsk Kommuneforbund gir. Slik mener jeg det også er med EU-kontingenten.

Gode venner - vi er stolte over det arbeiderbevegelsen har utrettet i Norge. Og arbeiderbevegelsens står faktisk sterkere enn på lang tid. Folk flest synes vi fører en god og riktig politikk. Mange tror likevel det ikke hadde vært mulig å føre en slik politikk om vi hadde vært medlem av EU. Mange tror det blir vanskelig å føre kursen videre om vi blir medlem. Det er uriktig. Alt det vi har gjort siden 1986 - og det er ikke lite - kunne vi gjort også om vi hadde vært medlem av EU. Vi hadde ikke blitt stoppet på et eneste punkt!

Vi står framfor et viktig valg for landet den 28. november. Da skal vi ta stilling til om Norge skal være fullt og helt med i Europas samarbeid, eller om vi skal plassere oss utenfor. Den kalde krigen er over - vi kan endelig

se for oss et mer samlet Europa. Det er et Europa som kan bruke krefter på å samarbeide for fred, arbeid, miljø og velferd. Men det er også et Europa med mange uløste og vanskelige oppgaver.

Forandringene i Europa har rykket nært inn på oss - vi kan ikke lenger lukke øynene for dem - vi må spørre: Skal vi stå alene igjen i Norden, utenfor EU? Hvordan vil det se ut om EU - som bare samlet 6 land da vi stemte sist i 1972 - nå øker fra 12 til 15 land - uten at Norge er med? Og hvordan vil det se ut om noen år, når kanskje 20 land blir med når døra åpnes for de nye demokratiene i Øst-Europa? Skal Norge stå utenfor dette? Skal vi se på at alle våre naboer og NATO-allierte utvikler nye forbindelser med Russland uten at Norge - med vår felles grense i Nord - er med?

Det er tryggere å møte framtiden sammen med de landene som står oss nærmest. Det er et historisk framskritt at det er samarbeid og felles holdninger som i dag preger forholdet mellom stadig flere land i Europa. Det er en historisk mulighet i en verdensdel som har vært preget av så mange konflikter. Det er denne muligheten også Norge må gripe. Det er mest usikkert å stå alene. Ja, framtiden er usikker nok om vi ikke også skulle møte den alene. Det er ja som gir Norge størst innflytelse i det samarbeid som vil forme hele Europas framtid. Derfor er det ja som er det trygge valget.

Det er mange enkeltspørsmål i EU-debatten. Jeg tror folk flest skjønner hvor grensen går mellom informasjon og skremsler. Det blir skremsler når det hevdes at elgjakta er i fare - at sykdommene skal velte inn over landet - eller at trygdene skal halveres. Men det finnes også god informasjon - og det er to måneder igjen - tid til å tenke - tid til å lytte - tid til å lese.

Alle her vet hva mitt svar er 28. november. Men den dagen teller ikke min stemme mer enn din. Og når vi har tenkt gjennom alle enkeltspørsmål, da står dette igjen: Hvor hører Norge hjemme? I hele etterkrigstida har vi søkt trygghet ved å delta sammen med andre - i NATO, Nordisk Råd, EFTA og EØS. Vi har ikke valgt å la Norge stå alene. Vi har aldri sett noen ekstra trygghet i det. Vi har valgt å være med på å bygge noe nytt. Vi tenkte selv. Men vi la også vekt på hva våre venner og allierte mente.

I dag hører vi fra nei-siden at vi skal vaksinere oss mot hva svenskene og finnene måtte gjøre. Men hvor bærer det hen om vi lukker øynene for hva som forandrer seg rundt oss? Tar de feil alle de som mener de vil legge vekt på hva våre naboer gjør?

Hvis Sverige og Finland sier ja - som jeg tror de gjør - kan det oppstå en ny skillelinje i Norden, mellom oss og de andre. Tror vi at Norden, Europa og verden blir bedre ved at vi - alene - stiller oss utenfor dette samarbeidet? Er det slik vi nå bør se på landet vårt - som utenforlandet?

Men har du ingen motforestillinger, blir jeg ofte spurt. Jo, jeg har det. Jeg ser mye ute i Europa jeg kunne ønske å forandre og forbedre. Mye av den politikk konservative EU-regjeringer fører faller ikke i min smak. Vi har

ambisjoner om større framdrift på områder som miljø, sosiale og faglige rettigheter og felles innsats for den tredje verden. Vi vil ha større fokus på samarbeidet med Russland og vi vil ha regler som fremmer bruken av reinere energi i hele Europa.

Men - ingen av disse momentene er argumenter mot at Norge bør bli med! Alt dette taler jo for medlemskap - for medbestemmelse - for at Norge er med der beslutningene tas. Kan vi virkelig komme lenger utenfor? Kan vi få flere til å høre på oss da? Er vi ikke med, blir vi ikke hørt.

Jeg har aldri forstått at det kan være særlig demokratisk å si nei til stemmerett. Derfor mener jeg Norge bør med - ikke i noe rart og fremmed utenfor vår kultur - men i det samarbeidet som de land som står oss aller nærmest har utviklet over flere tiår.

I Arbeiderpartiet sier vi ja fordi det gir nye muligheter og større trygghet for Norge. Vi sier ja

- til å være med og bygge en varig fred.
- til bedre styring over økonomien og et tryggere grunnlag for vår velferd.
- Vi sier ja til nye og større muligheter for næringslivet.
- ja til et sterkere og mer forpliktende miljøsamarbeid.
- og ja til nye muligheter for Norden.

Derfor gir vi det norske folk det råd å stemme ja - fordi ja er å si ja til trygghet. Å stemme ja, er å si ja til å bli med der vi hører hjemme - for Norges skyld.